Geschiedenis en geopolitiek van de Zwarte Zee

De Zwarte Zee is een van de meest strategische gebieden van Europa, al millennia geclaimd door grootmachten. Ook vandaag weer: tijdens Ruslands oorlog tegen Oekraïne worden mijnen gelegd, graantransporten aangevallen, eilanden ingenomen en luchtruimen geschonden. Ondertussen buit president Erdogan de Turkse controle over de doorvaart van en naar deze binnenzee uit voor eigen gewin. Deze cursus belicht continuïteit én actualiteit van het gebied.

Er is niets nieuws onder de zon: al sinds de oudheid strijden grootmachten om de Zwarte Zee. Deze cruciale schakel tussen de steppen van Oost-Europa en Centraal-Azië en de Middellandse Zee ligt aan eeuwenoude handelsroutes. Dit maakt haar tot inzet van rivaliteit. In de Oudheid trokken Griekse kolonisten er naartoe, terwijl Romeinen, Grieken en Perzen om invloed vochten. In de Middeleeuwen stonden Byzantium en Perzië tegenover elkaar, terwijl Italiaanse handelssteden en de voorlopers van Rusland, Oekraïne en Polen zich nadrukkelijk in het gebied mengden. De vroegmoderne tijd bracht de opkomst van het machtige Ottomaanse Rijk, dat in de 18e en 19e eeuw fel werd beconcurreerd door Rusland — een strijd die ook andere Europese grootmachten dwong hun belangen veilig te stellen. Pas in 1936 bracht de Conventie van Montreux vrije doorvaart voor alle landen. Toch is de Zwarte Zee, zoals de actualiteit laat zien, nog altijd omstreden.

Programma:

1. Introductie: De Zwarte Zee als regio, cultuur en geschiedenis
2. Over Grieken, Romeinen en Perzen: De Zwarte Zee in de Oudheid
3. De Middeleeuwen: Byzantium, Vikingen, Slaven en Mongolen.
4. De Vroegmoderne Tijd: De opkomst van het Ottomaanse Rijk, Polen-Litouwen en het Khantaat van de Krim
5. De Ottomaans-Russische strijd om de Zwarte Zee en de andere grootmachten

6. Het einde van imperia: de Zwarte Zee en de Eerste Wereldoorlog
7. De Zwarte Zee in de Tweede helft van de twintigste eeuw
8. Veranderende machtsevenwichten sinds het einde van de Koude Oorlog
9. Olie en Gas: drijvers voor competitie in de Zwarte Zee
10. De Zwarte Zee als regio in onze tijd: identiteit en nationalisme in een veelzijdige regio

Afbeelding: Kaart van de Zwarte Zee uit 1590 door Abraham Ortelius (Wikimedia Commons).

Cursusnummer	27WV-1G07
Docent	*Nicolaas Kraft van Ermel-Nijland* **Nicolaas A. Kraft van Ermel-Nijland** is historicus en gespecialiseerd in de contemporaine geschiedenis van Rusland, Oekraïne en Polen; zijn bredere expertise is gelegen in de Europese geschiedenis van de 20ste eeuw. In 2020 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit Groningen op een proefschrift, getiteld: *On the crossroads of history. Politics of history in Ukraine and questions of identity in Post-Cold War Europe (1991–2019)*.
Vakgebied	Geschiedenis
Seizoen	2027 winter/voorjaar
Dag	Maandag
Inschrijven voor	ma 18 jan. 2027
Tijd	10.00-12.00
Cursusdata	25-jan., 01-feb., 08-feb., 15-feb., 01-mrt., 08-mrt., 15-mrt., 22-mrt., 05-apr., 12-apr., 19-apr.
Prijs	€ 275,-
Aantal colleges	10
Werkvorm	Hoorcollege met ruimte voor vragen en discussie

Cursusmateriaal	Hand-out, uitgereikt door de docent. De powerpoint en syllabus worden digitaal ter beschikking gesteld op de website van HOVO.